

Cesta *pod ochranou sv. Michala*

NOVINY FARNOSTI JASLOVSKÉ BOHUNICE SÚ PRÍLOHOU BLAVSKÝCH NOVÍN 4/2024

Slovo čitateľovi

Milí čitatelia, drahí farníci,

opäť je tu ponuka Vianoc so svojim poslanstvom mieru a pokoja. Boh nám dal slobodnú vôľu a tak je na nás, ako sa rozhodneme. Môžeme ju prijať alebo odmietnuť. Nezáleží, koľko zarábame, ako sa máme. Na našej zemi ľudia žijú vo väčšej biede, majú horšie vlády a dokážu byť šťastní. Zamyslime sa, čo nám prinášajú Vianoce a či sú pre nás stále tak atraktívne a potrebné aj po tolkých rokoch. Naši predkovia sa rozhodli, že dejiny na našej zemeguli je dobré rozdeliť na dve časti podľa najväčšej udalosti v histórii. Napr. založenie Ríma, veľké víťazstvá, rozliční vplyvní vládcovia, ktorí dostali prímene Veľký. Ale nakoniec to boli práve udalosti, ktoré sa odohrali na Vianoce. Narodenie Ježiša Krista, nášho Pána. V maštálke, v tichosti a pokore. Samotní anjeli zvestujú, že je to radosná zvesť, ktorá bude patriť všetkým ľuďom. Teda aj nám, hoci sme od tej udalosti tak veľmi vzdialení. V skutočnosti Biblia nám hovorí už na prvých stránkach o Mesiášovi, ktorý raz príde. A očakávali ho nielen židia, ale spomienka na nejakého vysloboditeľa, aj keď možno hmlistá, je v každom národe či

náboženstve. V Matúšovom evanjeliu sa píše: „Keď sa za čias kráľa Herodesa v judejskom Betleheme narodil Ježiš, prišli do Jeruzalema mudrci od východu a pýtali sa: „Kde je ten novonarodený židovský kráľ? Videli sme jeho hviezdu na východe a prišli sme sa mu pokloniť.“ A v poznámke tohto verša sa môžeme dočítať, že náš kresťanský letopočet (aera Dionysia) kladie Ježišovo narodenie o niekoľko rokov neskôr, ako sa Ježiš skutočne narodil. Narodil sa totiž ešte za kráľa Herodesa Veľkého a ten kraloval nad Judeou, Idumeou a Samáriou od roku 37 do roku 4 pred Kr. Zomrel krátko pred Veľkou nocou (začiatkom apríla) roku 4 pred Kr. v Jerichu, kde strávil zimu ťažko chorý. Ježiš sa teda narodil ešte pred rokom 6 alebo 7 pred kresťanským letopočtom. Chybu v počítaní urobil mních Dionýzios v 6. storočí. Tolko z poznámky. To na veci ale nič nemení, že rozdelenie dejín prijala väčšina sveta za správne. Tvrdiť, že vtedy boli ľudia nevzdelaní alebo zostali či naivní, by bolo opovážlivosťou.

Ježišovým narodením prichádza na svet nádej. Prichádza spása, nový pohľad na svet. Ako napísal sv. Pavol v liste Efezanom, veď Ježiš je náš pokoj. Už anjeli spievajú pri jeho narodení, pokoj ľuďom dobrej vôle. Iba Ježiš nám dáva silu, tak obrazne povedané, kráčať po vlnách. Tam, kde sa iní topia, my môžeme ísť ďalej.

Ježiš nám prináša lásku a učí nás láske. Z nej budeme všetci, tak povediac, maturovať. Ako oslovuje sv. Ján apoštol v listoch svojich veriacich? Hovorí im milovaní. Áno, sme všetci milovaní Bohom. To nám zvestujú Vianoce. Ježiš prichádza z lásky ku každému z nás. Tak nám to hovorí v tretej kapitole evanjelia sv. Jána. „Veď Boh tak miloval svet, že dal svojho jednorodeného Syna, aby nezahynul nik, kto v neho verí, ale aby mal večný život.“

Ďakujeme ti, Pane, za tvoju lásku. Je ako starý prameň a predsa každú sekundu dáva novú vodu. Ďakujeme ti, že si prišiel kvôli nám a zostávaš stále s nami. Daj sa poznať Pane tým, ktorí ťa nepoznajú. Že si tu aj pre nich, že aj oni sú milovaní a pozvaní do tvojej lásky, do tvojho pokoja. Už tu na zemi a potom aj vo večnosti.

Prajem vám krásne milostiplné Vianoce. Nech pokoj Boží a láska, ktoré priniesol Ježiš, zaplaví vaše srdcia a rozlieva sa vo vašich domovoch. Nech sa nikto necíti opustený a to hlavne nie v kruhu vlastnej rodiny. Nech svetlo Pána Ježiša prežiarí všetky naše hnevy, roztopí ľadové srdcia tak malých ako aj veľkých tohto sveta. Vela požehnaní!

Marián Vivodík, farár

*Príchod malého
Ježiška,
nech vás naplní
úprimnou radosťou,
potechou, pokojom,
dá zabudnúť
na všetky starosti
života a umožní
vám radosný
vstup do nového roku.*

*Z úprinného srdca vám
požehnané sviatky
vyprosuje redakčná rada.*

Vianočná výzdoba v Kostole sv. Michala Archanjela v Jaslovských Bohuniciach
Foto: Jana Čápková

NÁVRAT BOHUNICKÉHO NESKORORENESANČNÉHO KALICHA

Kalich

Do našej farnosti sa v apríli 2024 vrátil historický neskororenesančný bohoslužobný kalich zo začiatku 2. polovice 17. storočia značnej umelecko-historickej hodnoty kultúrneho dedičstva, s ktorým boli slúžené sväté omše v prvom bohunickom kostole. Ten stál na mieste súčasnej fary so záhradou.

V rímskokatolíckej cirkvi je kalich (lat. calix) ozdobná liturgická nádoba určená na prijímanie vína počas obradu eucharistie. Kalichy patria k významným umelecko-remeselným výrobkom, v ich vyhotovení a zdobení sa odrážajú dobové slohové vplyvy.

Tento náš historický prvý zdobenejší, donátorsky označený (pre koho, kto a kedy daný predmet dal vyrobiť) a zaznamenaný kalich v dobových spisových záznamoch bol vyrobený v už končiacej dobe neskoréj renesancie v r.1675 a dal ho vyrobiť vtedajší bohunický farár Štefan Raukay (Stephanus Raukay), ktorý bol farárom Farnosti Bohunice (Parochia Bohunicz) od 10. 7. 1675 do 12. 5. 1676. Počas krátko pôsobenia v našej farnosti zaviedol od 25. 7. 1675 písanie novej matriky, ktorá obsahovala údaje o pokrstených, zosobášených a zomretých. Matrika krstených bola písaná skôr, ako uvádza kánonská vizitácia z r. 1634 (uvedené matriky sa nezachovali). A hlavne v r. 1675 zabezpečil pre farnosť nové liturgické predmety – monštranciu, cibórium a kalich.

Kalich podľa tvaru, spracovania a zdobenia ornamentmi je strohejšieho vyhotovenia a možno ho zaradiť do končiaceho neskororenesančného obdobia. Striebróm pozlátený kalich pozostáva z pätky (spodná časť kalicha, základňa, noha, lat. pes), z drieku s prstencom (stredná časť kalicha, orech, lat. nodus) a z vlastnej nádoby (vrchná časť kalicha, kupa, lat. cupa). V časti vlastnej nádoby je hladký, nemá ozdobenie formou vloženého liateho koša.

Profilovaný driek má prstenec (nodus) v tvare rokokovej vázy. Pätky je kruhová, nižšieho prevýšenia. Kalich na vrchnej časti pätky a v časti prstenca je zdobený ornamentmi vytvorenými tepaním a cizelovaním. Je vysoký 205 mm, priemer vlastnej nádoby, kupy je 80 mm a priemer pätky je 110 mm, hmotnosť kalicha je 269 gramov.

Pri výrobkoch renesančného obdobia bolo bežnou záležitosťou, že majú cechové a majstrovské značky, prípadne donátorské nápisy zo spodu alebo na vrchu pätky. Zo spodu pätky na okraji nášho kalicha je donátorský nápis: „Calix Ecclae Bohuni~ curato suiuptibo eiuSdem A°1675 sub Parocho Steph. Raukay“. Z vrchu lemu pätky na okraji je dvakrát vyrazená značka (punc) majstrovskej dielne „DP“ a medzi nimi v strede je overovacia značka Cechu trnavských remeselníkov zo 17. storočia. Majstrovská značka – monogram DP predstavuje iniciály mena a priezviska trnavského majstra zlatníckeho umeleckého remesla. Mohol to byť majster Daniel, ktorý sa spomína v Trnave v r. 1661 – 1667, je uvedený v publikácii knihy: Eva Toranová, Zlatníctvo na Slovensku, Bratislava, vydavateľstvo Tatran, 1975.

Tridentský koncil, ktorý sa konal v r. 1545 – 1564, katolícka cirkev považuje za 19. ekumenický koncil, v r. 1545 zvolal pápež Pavol III. a zasadal v talianskom meste Trento (lat. Tridentum) v štyroch etapách. Bol reakciou na protestantizmus a zreformoval pomery v katolíckej Cirkvi. Ustanovenia Tridentského koncilu schválil 26. 1. 1564 pápež Pius IV. bulou Benedictus Deus, ktorá zavazovala všetkých členov katolíckej Cirkvi dodržiavať rozhodnutia koncilu. Medzi nimi je aj rozhodnutie, ktoré stanovilo biskupom konať diecézne synody a kánonské vizitácie farností.

Na základe tohto ustanovenia zo zachovalých kánonských vizitácií farností Ostrihomskej arcidiécezy, do ktorej naša farnosť patrila v čase Uhorska, sa dozvedáme historické hodnoverné informácie o našej farnosti. Najviac údajov o pomeroch vo farnosti, o bohoslužobných predmetoch a o popise prvého kostola uvádza kánonská vizitácia farnosti v r. 1782, ktorá bola vykonaná v Ostrihomskej arcidiéceze a ktorú nariadil vtedajší ostrihomský arcibiskup József kardinál Batthyán (nar. 30. 1. 1727 vo Viedni - zomrel 23. 10. 1799 v Bratislave, ostrihomský arcibiskup 20. 5.

1776 - 23. 10. 1799).

Vizitátor tu uvádza aj zoznam bohoslužobných predmetov, ktoré sú uvedené v poradí monštrancia, cibórium, kalich a ostatné predmety. Náš navrátený liturgický kalich je zapísaný a popísaný v inventári Farnosti Bohunice v r.1782 nasledovne: „Calix Ecclesiae Bohunicensis Curatus Sumpibus Ejusdem Anno 1675 Sub Parocho A.R.D. Stephano Raukay“ (Kalich bohunického kostola obstaraný na jeho náklad r. 1675 za farára Štefana Raukaya). Uvedené v knihe V presýpaní času, autora Jána Čápku a kol., ktorá zachytáva históriu aj súčasnosť našej obce.

V 17. storočí povstalecké (kurucké) vojská Grófa Imricha Tököliho z Kežmarku a sedmohradského kniežaťa v protihabsburgskom stavovskom povstaní v Uhorsku sa pridali na stranu tureckých vojsk Osmanskej ríše, ktorá sa snažila dobyť a podmaniť si Uhorsko a Európu. V kľúčovej bitke, ktorá prebehla 11. a 12. 9. 1683 pri Viedni medzi vojskami kresťanskej Európy, vedenou rakúsko-uhorskými Habsburgovcami, a vojskami Osmanskej ríše, vyhrala kresťanská Európa a znamenala ukončenie tureckej expanzie do Európy.

Dva týždne po prehratej bitke pri Viedni 25. 9. 1683 kurucké vojská Imricha Tököliho vyplienili mesto Trnava. Vyrabovali kostoly, krypty, odniesli si všetky zlaté a strieborné bohoslužobné predmety, zobrali mestskú pokladnicu, ukradli aj zlatú kráľovskú pečať z listiny, ktorou uhorský kráľ Belo IV. v r. 1238 povýšil Trnavu na slobodné kráľovské mesto. S plienením kurucké vojská prestali, až keď sa od posla dozvedeli, že k Trnave sa blíži nemecké a poľské vojsko, ktoré ženie posledné zvyšky tureckej armády od Viedne.

V turbulentnom období r. 1683 kurucké vojská Imricha Tököliho rabovali aj prvý bohunický kostol, kde sa z dobových zápisov dozvedáme, že zničili dva bočné oltáre. Tabernákulum (bohostánok) nevykradli, ale chýbal od tohto času

Cechové značky

od neho jeden kľúč. Strata kľúča je zaznamenaná v zápise kánonickej vizitácie z r.1694.

Keďže kalich spolu s cibóriom (1675) a monštranciou (1674) sú evidované v kánonickej vizitácii v r. 1782, neboli ukradnuté. Boli uchránené v tejto strastiplnej dobe r. 1683 rabovania nášho prvého bohunického kostola.

Liturgické predmety zo 17. storočia boli zachované aj po požiari, keď na Veľkonočný pondelok 23. 4. 1832 zhorelo mnoho domov časti Bohuníc aj s naším prvým bohunickým kostolom. Notársky pomocník Notárskeho úradu Bohunice a prvý kronikár obce Ján Procházka v r. 1832 – 1836 uvádza, že samotný oltár skrýva v sebe starú monštranciu z r. 1674 a starý je aj kalich zaopatrený Štefanom Raukayom, farárom bohunickým.

Celoslovenský terénny prieskum a zdokumentovanie historických pamiatok sa vykonával v r. 1962 – 1965 a v r. 1967 bol vydaný prvý zväzok súpisu pamiatok na Slovensku. Z našej obce a farnosti do Ústredného zoznamu pamiatkového fondu na Slovensku bolo zapísané z celej liturgickej súpravy (monštrancia, cibórium, kalich) zo 17. storočia len cibórium.

Z fary v Jaslovských Bohuniaciach 10. 3. 2016 bol ukradnutý trezor spolu s jeho vnútorným obsahom, z ktorého boli odcudzené aj cibórium zo 17. storočia a tri ďalšie kalichy (z 18. a 19. storočia a súkromný prímičný kalich vdp. Mariána Vivodíka). Kalich zo 17. storočia nebol v ukradnutom trezore.

Nie je známe kedy sa po r. 1935 kalich zo 17. storočia stratil. Dá sa predpokladať, že to mohlo byť do r. 1962 - 1965, keďže kalich zo 17. storočia nebol zapísaný do Ústredného zoznamu pamiatkového fondu Slovenskej republiky spolu s cibóriom zo 17. storočia.

Vzhľadom na to, že v 17. storočí dediny Jaslovce, Bohunice, Paderovce a vtedy aj

Radošovce patriace do Farnosti Bohunice boli poddanské, chudobnejšie a Farnosť Bohunice nemala žiadneho finančného patróna, žila z bežných finančných príspevkov a odvodov farníkov (ako je to spomínané v dobových súpisoch farností Ostrihomskej arcidiécezy), zaobstaranie tohto kalicha spolu s cibóriom, ale aj s monštranciou v r. 1675, takéhoto zdobeného typu bol veľký počín, veľká obeta, veľká historická udalosť našich predchodcov.

Najviac sa o vrátenie nášho historického liturgického kalicha zo 17. storočia, ktorý sa objavil v internetovom voľnom trhu, zaslúžil súčasný pán farár vdp. Marián Vivodík, ktorý ho spätne odkúpil do inventára jaslovskobohunickej farnosti.

Vo štvrtok 30. 5. 2024 na Slávnosť Najsvätejšieho Kristovho Tela a Krvi, ľudovo nazývanej Božie Telo, tento historický kalich použil vdp. Marián Vivodík počas slávenia svätej omše vo farskom Kostole sv. Michala archanjela. Tak ako v roku 1675 tak aj po 349 rokoch opäť tento kalich slúžil na slávenie svätej omše v našom farskom kostole na oslavu Nebeského Otca.

Miroslav Dulanský

Foto: Marián Vivodík

Pätka – spodná časť kalicha

LIST JEŽIŠKOVI

Milý Ježiško, tieto Vianoce by som chcel/a od Teba dostať... List Ježiškovi. Taká krásna detská aktivita v predvianočnom čase. Je to niečo, čo mi dáva pocit, že Vianoce sú čas prianí a splnených snov. Ale kto povedal, že písanie listu Ježiškovi je len pre deti? A kto povedal, že to je zastaraný spôsob komunikácie? Je pre každého z nás aj v dobe technologických vymožeností. List je niečo osobné. Niečo, čo nás spája s adresátom iným spôsobom ako sociálne siete. A prečo napísať list Ježiškovi? Veď je to môj priateľ, ktorý chce počuť všetko o mojom živote a prežívaní. Niekedy mu to nemám čas povedať, možno sa mi nechce, neviem. List je príležitosť povedať mu všetko jasne a úprimne. Bez strachu a hanby. Len si sadnúť, stíšiť sa, vziať si pero a nechať slovám voľný priebeh.

Milý Ježiško, prichádzajú ďalšie Vianoce, zdá sa mi to zvláštne. Veď teraz tu boli. A sú tu zas. Rýchlo to prešlo. V spleti povinností a úloh, ktoré mám každý deň, sa mi zdá, že čas je voči mne neúprosný. Nestíham spracovávať všetky emócie, prijímať všetky informácie, udalosti a myšlienky. Toľko sa toho deje! Tento list Ti nepišem preto, že by som Ti chcela povedať, čo si prosím pod stromček. Chcem Ti povedať, že tento rok nechcem odhodiť ako použitý kalendár. Túžim ho zachytiť, zadržať ešte chvíľku a vryť si chvíle jeho dní do pamäte. Veď bol tak výnimočný. Každý deň, čo mi dáš, je. Lenže čím to je, že si občas vôbec nevedomujem, čo mi všetko dávaš, čo všetko od Teba mám? Občas sa cítim ako stroj, ktorý má podávať výkon a je podľa neho hodnotený. Uspel, neuspel. Výkonný, nevýkonný. Lenže ja nie som stroj. Ja som Božie dieťa. A práve Vianoce sú pre mňa čas, kedy ma pozývaš zastaviť uponáhľaný sled dní a venovať pár chvíľ Tebe. Bez hluku vianočných pesničiek a zúrivej honby na darčeky. Len Ty a ja. Len skutočnosť, že Ty si prišiel na tento svet kvôli mne. Ty si zachránil mňa. Ty mi dávaš možnosť byť pred Tebou taká, aká som. A to mi stačí. Chcem Ťa však prosiť o jedno – aby si bol Ty stredobodom Vianoc v kruhu každej rodiny. Nie výzdoba, koláče a darčeky, ale Ty.

Soňa Krajčovičová

SÚŤAŽ

Milí čitatelia,

správna odpoveď na otázku v predchádzajúcom čísle „Z ktorého roku je organ z farského kostola sv. Michala Archanjela?“ je: Z roku 1841.

Výhercom sa stal **Nicolas Balaj**. Cenu si môže prevziať u p. farára.

V súťaži pokračujeme aj v tomto čísle

Správnou odpoveďou na súťažnú otázku:

Ako sa volá festival mladých v Medžugorí?

(odpoveď nájdete čitateľ v texte) sa môžete znovu zapojiť do súťaže. Odpoveď spolu s kontaktnými údajmi (meno, priezvisko, adresa bydliska, telefónne číslo, príp. mail) vhadzujte do krabičky umiestnenej vzadu v kostole s nápisom **SÚŤAŽ DO 15. 2. 2025**. Výhercu odmeníme suvenírmi z Medžugoria. Veľa šťastia!

Meno a priezvisko:

Adresa:

Tel. číslo:

Email:

Prečo donátorský nápis našej monštrancie nesúvisí s farnosťou Bohunice

Z histórie vieme, že v r. 1675 vtedajší bohunický farár Štefan Raukay, zabezpečil pre farnosť Bohunice nové liturgické predmety – monštranciu, cibórium a kalich. Prvý doložený záznam týchto liturgických predmetov je evidovaný v zápise z kánonickej vizitácie farnosti Bohunice v r. 1782, ktorá bola vykonaná v Ostrihomskej arcidiecéze z nariadenia vtedajšieho ostrihomskeho arcibiskupa Józsefa kardínala Batthyániho.

Vizitátor v zozname bohoslužobných predmetov uvádza aj monštranciu zo 17. storočia nasledovne: „Monštrancia Argenrea inauraxa. Cum hac inscriptione: Ecclesiae oppidi Dévén, fierit fecit Georgius Misskovicz Parochus, Anno 1674“ (Monštrancia strieborná pozlátená, s týmto nápisom: Kostolu mestečka Devín dal vyrobiť farár Juraj Miškovič v r. 1674). Uvedené v knihe V presýpaní času, autora Jána Čápku a kol.

V r. 1894 kňaz farnosti Ostrihom - mesto a cirkevný historik, arcibiskupský knihovník Ostrihomskej arcidiecézy Ludovít Némethy vydal rozsiahly Zoznam farností a farárov Ostrihomskej arcidiecézy od najstarších čias do r. 1894 (Ludovicus Némethy – Series parochiarum et parochorum Archi-dioecesis Strigoniensis ab antiquissimis temporibus usque annum 1894). V tejto 1064-stranovej knihe písanej v latinčine na písacom stroji zozbieral všetky doterajšie dostupné informácie, ktoré boli zapísané v rôznych evidenciách, ale hlavne v záznamoch z kánonických vizitácií. Kniha, ale aj dostupné schematické farnosti diecéz na území terajšieho Slovenska ako aj schematické Ostrihomskej arcidiecézy sú digitálne spracované v Dominikánskom knižnom inštitúte, kde sa dá ľahšie vyhľadávať ako dávnejšie v archívoch papierových kníh.

Preverení informácií v tomto historickom zozname sa dozvieme, že vo Farnosti Devín

od 26. februára 1667 do apríla 1676 bol farárom Vít Ján Rehperger (Vitus Joannes Rehperger). Teda farnosť Devín nesúvisí s našou monštranciou. Taktiež si nevieme vysvetliť ani historici z pamiatkového úradu, ako by sa mohla monštrancia z Devína dostať k nám. Jedine v turbulentných obdobiach (2. pol. 17. stor. - 1. pol. 18. stor.), keď povstalecké vojská v protihabsburských stavovských povstaniach, najprv kurucké vojská grófa Imricha Tököliho z Kežmarku a sedmohradského kniežata a neskôr vojská grófa Františka II. Rákociho, šarišského župana, a sedmohradského kniežata postupne rabovali obce a v nich aj úrady a kostoly v západnej časti terajšieho Slovenska, mohli monštranciu preniesť. Táto verzia nie je potvrdená a zo žiadneho záznamu neplynie, že by sa to takto mohlo stať.

V nedeľu popoludní 2. 6. 2024 v Kostole sv. Michala archanjela v Jaslovských Bohuniciach počas obhliadky navráteného kalicha zo 17. storočia bolo možné si pozrieť aj našu súčasnú monštranciu zo 17. storočia. Takéto obhliadky bohoslužobných predmetov pre farníkov sú mimoriadne, veľmi zriedkavé. Na monštrancii je donátorský nápis s textom: „Ecclesiae oppidi Dévény, FF Georgius Mikovicz Parochus 1674“ (skratka FF znamená fierit fecit). Taktiež cechová a majstrovská značka vyrazená na leme pätky monštrancie je rovnaká ako na leme pätky nášho navráteného kalicha – dvakrát vyrazená značka (punc) majstrovskej dielne „DP“ (pravdepodobne trnavský majster Daniel zlatníckeho, umeleckého remesla) a medzi nimi v strede je overovacia značka Cechu trnavských remeselníkov zo 17. storočia.

Zameraním sa na hľadanie farára Juraja Mikoviča (Georgius Mikovicz) v Dominikánskom knižnom inštitúte sa dozvedáme, že bol dvakrát farárom vo farnosti Divín. Prvý raz 27. 5. 1670 - 27. 1. 1672, druhý raz 9. 12. 1673 -

28. 4. 1674. Z tohto plynie, že počas jeho druhého pôsobenia vo farnosti Divín v r. 1674 dal v Trnave u majstra Daniela, zlatníckeho umeleckého remesla, vyrobiť pre farnosť Divín novú monštranciu.

Po preverení historických zápisov je nový preklad donátorského nápisu monštrancie nasledovný: „Kostolu mestečka Divín dal vyrobiť farár Juraj Mikovič v r. 1674.“ Devín sa v historických záznamoch v 17. a v 18. stor. uvádza ako Dévén, Theben a Divín sa uvádza ako Divén, Divény, ale aj Dévény.

História hradného mestečka Divín:

Divín je obec na strednom Slovensku v okrese Lučenec, región Novohrad, vzdialená od našej obce 200 km, kde sa teraz nachádzajú zručiny hradu.

Kedysi hrad Divín aj s podhradím patrili v rámci Uhorska do Novohradskej stolice. Hrad Divín bol postavený na vrchole nevysokého vápencového brala v 13. storočí, písomne je doložený z r. 1329 ako castrum Dyun spolu s osadou na jeho úpäti. Postavil ho rod Kacsicovcov v rámci kráľovského nariadenia v období tatárskeho vpádu na ochranu cesty do stredoslovenskej banskej oblasti. Pôvodne mal slúžiť ako útočisko pred vpádmi, neskôr sa jeho funkcia zmenila na pevnosť. V 13. a 14. stor. bol pod správou rodov Kacsicovcov a Tomajovcov, v 15. stor. pod správou rodu Losoncziovcov. Rody Tomajovcov a Losoncziovcov postupne hrad prebudovávali a rozširovali, k vonkajšiemu plášťu hradu pristavali obytné a hospodárske krídlo. V r. 1535 - 1679 bol majetkom rodu Balassovcov, ktorý patril k starej uhorskej šľachte od 13. storočia (mali majetky v Novohrade, v Honte, v Tekove, v Gemeri, v Liptove). V 16. a 17. stor. patril medzi najvýznamnejšie šľachtické rody v Uhorsku.

V r. 1650 sa stal hradným pánom Divína Imrich III. Balassa. Pre osadu pod hradom získal mestské výsady s právom usporadúvať mestské jarmoky a vyberať mýto. Od r. 1650 bol Divín hradným mestečkom. V čase spravovania panstva Divín v r. 1657 dal Imrich III. Balassa urobiť rozsiahle úpravy pôvodného gotického rímskokatolíckeho Kostola Všetkých svätých. Značne rozšíril loď kostola a celý jeho areál opevnil obranným múrom s baštami v nárožiach a početnými jednoradovými štrbinovými strieľňami pravidelne rozmiestnených po celom obvode opevnenia na streleckú obranu.

Avšak Imrich III. Balassa bol neslávne známy tým, že bol aj hlavný kapitán a lúpežný rytier, ktorý prepadával a plienil okolité obce a panstvá, prepadával prevozy cenností, čím značne znepokojoval široké okolie Divína. Zvest o jeho zločinoch a násilnostiach sa doniesla až na cisársky dvor a vyvolala hnev a odvetu cisára. Leopold I. Habsburský (nar. 9. 6. 1640

Pohľad na obec Divín so zručninami hradu

– zom. 5. 5. 1705 vo Viedni, rímsko-nemecký cisár, ale aj uhorský a český kráľ v r. 1657 - 1705), sa rozhodol s výčinní Imricha III. Balassu skončovať.

V r. 1666 prvý raz cisárske vojsko s asi 3 000 vojakmi obklúčilo hrad Divín a vypáľilo podhradie. Dňa 7. 7. 1666 Imrich III. Balassa bol zajatý a uväznený, ale v r. 1667 bol prepustený, no na hrad sa nesmel vrátiť a dostal povolenie od cisára postaviť si dom pre svoju rodinu v podhradí. Cisár umiestnil na Divínsky hrad cisársku vojenskú posádku. Imrich III. Balassa v r. 1670 postavil renesančný kaštieľ (teraz známy ako Zichyho kaštieľ) – na mieste starovekej kúrie prebudoval pôvodnú stavbu na dvojkrídlovú budovu s dvomi podlažiami, s pivnicou zahĺbenou do svahu hradného vrchu a so štvorcovým opevnením s nárožnými baštami a strieľňami v opevnenom múre.

V r. 1673 Imrich III. Balassa dobyl hrad späť. Krajinský palatín dostal z Viedne rozkaz, aby hrad dobyl. V r. 1674 cisárske vojsko začalo hrad obliehať, ale Imrich III. Balassa sa statočne bránil a úspešne. Cisárske vojsko hrad Divín nedobýlo. Bola zničená časť podhradia, tiež poškodený kostol s opevnením, ktorý slúžil ako prvá strelecká opevnená hradba v podhradí. Keď sa cisár dozvedel, že Imrich III. Balassa chce hrad Divín dať pod ochranu Turkov, nariadil hrad obsadiť a Imricha III. Balassu uväzniť. Cisárskym vojskám, ktoré držali v obklúčení hrad Divín s podhradím, cisár poslal posilu ďalších vojsk pod velením generálov Karola Strassalda a Alexandra Leslieho. Cisárske vojská hrad napokon v apríli 1679 dobyli. Následne cisárske vojsko hrad vyplienilo a vyhodilo do povetria, odvtedy je hrad Divín v

ruinách. Hradného pána Imricha III. Balassu zajali a uväznili. Na intervenciu jeho mocných priateľov ho opäť pustili na slobodu, no jeho výstredný a dobrodružný život sa skončil vo vyhnanstve v obci Tálye, kde v r. 1683 zomrel. A tým skončilo vlastníctvo divínskeho panstva rodom Balassa.

Cisár Leopold I. Habsburský zabavil všetok majetok po Imrichovi III. Balassovi. Značne poškodený Kostol Všetkých svätých v Divíne bol na cisárov príkaz znovu opravený na útraty Imricha III. Balassu. Cisár 16. 7. 1686 prepustil panstvo Divín po Imrichovi III. Balassovi Štefanovi I. Zichymu za 53 000 zlatých. Po r. 1686, keď sa majiteľom Divínskeho panstva stal Štefan I. Zichy, nastali pre Divín oveľa lepšie, pokojnejšie časy. Nový zemepán gróf Štefan I. Zichy priniesol pokoj a požehnanie obyvateľom Divína. Rod Zichyovcov bol pokojamilovný, mravne a katolícky založený. Stal sa dobrým patrónom mestečka Divín i jeho rímskokatolíckeho Kostola Všetkých svätých.

Počas dobývania hradu Divín bol opevnený kostol značne poškodený, slúžil ako prvá strelecká opevnená hradba v podhradí. Po farárovi Jurajovi Mikovičovi pôsobil vo farnosti Divín farár František Vitinger (Franciscus Vitinger), ktorý bol vymenovaný 28. 4. 1674, ale nie je známe jeho ďalšie pôsobenie. Mohol byť v niektorej z filiálok farnosti Divín v r. 1674 – 1675. Vieme len toľko, že nasledujúcim farárom vo farnosti Divín bol v r. 1684 – 1685 farár Juraj Maino (Georgius Maino). Najpravdepodobnejšie v tomto medziobdobí 1675 – 1684 bola fara uprázdnená.

Po monštranciu, ktorú dal vyrobiť v dielni zlatníckeho umeleckého remesla majstra Daniela

v Trnave začiatkom r. 1674 ešte pred týmito udalosťami farár Juraj Mikovič pre farnosť Divín, už nikto neprišiel, zostala v dielni majstra Daniela. Potom v 2. pol. r. 1675 vtedajší bohunický farár Štefan Raukay spolu so zástupcami farníkov dal vyrobiť pre farnosť Bohunice nové liturgické predmety – monštranciu, cibórium a kalich tiež v trnavskej dielni majstra Daniela. Je pravdepodobné, že im bola ponúknutá táto novovyrobená strieborná pozlátená monštrancia lúčovitého tvaru s pätkou štvorlaločnou, na vrchole ktorej je reliéf Boh Otec, samotný vrchol je ukončený krížom a je ozdobená tepanými postavičkami anjelov a brúsenými farebnými kameňmi. V tomto období sa na výrobu liturgických predmetov platila záloha použitá na nákup vzácnych rúd drahých kovov (bronz, meď, striebro, zlato). Čím bola farnosť bohatšia, tým boli symboly, výrobky pre farnosť honosnejšie. Vtedajšia farnosť Bohunice patrila medzi poddanské, chudobnejšie, no táto vyrobená monštrancia bola honosnejšia. Nápis na monštrancii nebol podstatný, keďže v tomto období vedeli čítať len študovaní ľudia – farár, učiteľ a zopár žiakov, ktorí chodili do obecnej školy (celkovo len 4 - 6 žiakov a Notársky úrad v Bohuniciach ešte nebol). Napriek tomu ju kúpili pre našu farnosť.

Monštrancia, ktorá sa používa vo farskom Kostole sv. Michala archanjela v Jaslovských Bohuniciach, bola vyrobená pred 350 rokmi. V našom kostole sa bude používať 350 rokov až v nadchádzajúcom jubilejnom Svätom roku 2025.

Miroslav Dulanský

Foto: facebook – Divín - akcie

KŇAZSKÉ REKOLEKCIE

Od 7. do 10. októbra 2024 sa v jednotlivých dekanátoch Trnavskej arcidiecézy konali kňazské rekolekcie, ktoré boli príležitosťou na spoločnú duchovnú posilu kňazov a riešenie aktuálnych výziev, potrieb a problémov farností Trnavskej arcidiecézy.

V našej farnosti sa stretnutie kňazov dekanátu – rekolekcia uskutočnilo v Kostole sv. Michala Archanjela 8. októbra 2024. Sv. omšu celebraval vdp. dekan Stanislav Vojtko za prítomnosti deviatich kňazov. Program pokračoval na fare meditáciou, prednáškou a diskusiou.

Text a foto: Marián Vivodík

KEĎ SA POVIE... MEDŽUGORIE

Kedysi *ospalá* dedinka s pár domami, v ktorej obyvatelia viedli možno jednotvárnny, predsa chudobný a tvrdý život. Kvôli chudobe muži cestovali za prácou do zahraničia, lebo pestovanie tabaku a dorábanie vína nepostačovalo pokryť všetky životné potreby. Pochmúrnou históriou pre štát nezaujímavého kraja náhle vystriedal sled udalostí, ktorý odštartoval celkom novú éru života tejto podhorskej oblasti dnešnej Bosny a Hercegoviny. To dnešné Medžugorie sa rozrástlo na mestečko s asi 4000 obyvateľmi, ročne ho však navštívia milióny pútnikov z celého sveta. Tunajší nový Kostol sv. Jakuba, dostavaný v 70. rokoch 20. storočia, bol vo vtedajšej dobe svojou veľkosťou akýmsi „výstrelkom“ na málopočetnú dedinu. Dnes nepostačuje, takže sa väčšie udalosti konajú na otvorenom nádvorí za kostolom s prekrytým priestorom okolo obetného stola.

Pamätným je dátum 24. jún 1981, od ktorého sa začala Panna Mária denne zjavovať šiestim deťom. Prinášala im v posolstvách varovania, výzvy i povzbudení. Vôbec prvými slovami boli: „*Pokoj, pokoj, pokoj - iba pokoj!* Pokoj musí zavládnuť medzi Bohom a človekom, a medzi ľuďmi navzájom.“ Deti si museli mnoho vytrpieť, mnoho posmechu od okolia a prenasledovania, najmä od komunistov. No nielen deti, ale aj ich rodičia i celé rodiny, farníci a kňazi, ba dokonca i prví pútníci museli čeliť mnohým policajným výsluchom, perzekúciám a niektorí sa nevyhli väzeniu.

Hoci sa komisia zriadená pápežom Benediktom XVI. vyjadrila v prospech pravosti zjavení, oficiálne rozhodnutie o povolení organizovať púte do Medžugoria oficiálnou formou zo strany farnosti či diecez bolo vydané až 13. mája 2019 pápežom Františkom. V duchu však uvažujem nad tým, čo všetkých tých raných i neskorších pútnikov poháňalo pod Kríževac. Dúfali, že aj oni budú vidieť zjavenie? Verili, že zakúsia milosti, o ktoré prosili? Alebo zázračné uzdravenia? Či to bola iba zvedavosť alebo túžba po senzácii? Chceli sa len stretnúť s vizionármi? Priznám sa, sám som nevedel, prečo tam ísť. Je to tak ďaleko a náklady na cestu nie sú malé... zvlášť, ak chcete zobrať celú rodinu.

Po dlhom váhaní som napokon aj ja zatúžil sa tam dostať. Posledný rok-dva som hľadal príležitosti, ale chýbalo odhodlanie, financie, inokedy viera... jednoducho som zápasil niekedy až s *primitívnymi* starosťami. Kedy ísť? S kým? Čo si od toho sľubujem? Čo si o sebe myslím, že tam dosiahnem so svojou *nijkou* vierou? Neurobí mi lepšie klasická dovolenka? Alebo keď už, tak dalo by sa to nejak oboje naraz pri jednej ceste? Silnejúce starosti sa postarali o vytesnenie cesty z hlavy... Až... Náhle som jeden skorý júlový večer dostal otázku: „Nechceš ísť do Medžugoria na Mladifest?“ Odpoveď bola okamžitá: „No jasné, že chcem!“ A v duchu: „Neviem síce, čo je Mladifest, ale snáď je to nejaká pridaná hodnota.“ Zakrátko však prišlo pokušenie vymeniť púť za pobyt niekde inde. Vďaka Bohu to nevyšlo, ale pochopil som, ako ľahko sa viem zle rozhodovať, aké podivné motivácie a túžby niekedy mám. Ešte i dnes sa pomyselne chytám za hlavu a vravím *Pán mi odpusť*.

Ukázalo sa aj v mojom prípade, že do Medžugoria sa človek dostane len na pozvanie Panny Márie. Je totiž nemožné dostať sa tam a ubytovať v prvý augustový týždeň, kedy sa Mladifest koná, keď si človek hľadá cestu až v júni/júli. Tento termín sa „vybukuje“ ešte na prelome zimy a jari. Okrem toho som zamätkoval v deň odchodu a takmer som pre nepripravenosť neodcestoval. Ale Mamina sa postarala o všetko, pozná ma naozaj dobre. Dva autobusy vyštartovali s minimálnym oneskorením a podľa plánu sme dorazili ráno posledného júla do známeho pútnického miesta Vepric, kde sme slávilí sv. omšu a po nej sme niekoľko hodín strávili kúpaním sa v mori. Posledná hodina cesty sa trochu natiahla o čas strávený na hraničnom priechode, avšak ešte so slnkom na oblohe sme dorazili do cieľa. Zostávalo nám možno 22 hodín do začiatku Mladifestu...

Prvé čo som pochopil – toto bude „masovka“ (takže nič pre vegetariánov :)). Davy nevyhľadávam, skôr sa im snažím šikovne (výhovorkami) vyhnúť. Pripomenul som si však slová, ktoré som si povedal pred odchodom – nič neočakávať a prijať veci/udalosti, ako prídu/pôjdu. Skutočne som si to sám takto povedal? Kdeže. Sám od seba sa predsa ani nenadých- nem.

Mladifest – duchovnú obnovu pre mladých – v skutočnosti navštevujú všetky vekové kategórie. Celý festival, pozostávajúci z katechéz, svedectiev, spevov a tancov, adorácií, modlitieb sv. ruženca a príhovorov počas mimoriadne dlhých sv. omší, je udivujúci a ťažko približiteľný „jednoduchým ústnym podaním“. Už len tým, ako našinca vtiahne do diania, ako naplní nepochopiteľným pokojom, radosťou, vládňosťou, chuťou a vôľou všetko absolvovať navzdory slnečnej páľave či náhlej búrky alebo veľkému počtu ľudí. Aj tento rok stúpol počet účastníkov a odhadom ich prišlo na stotisíc z celého sveta. Len kňazov sa pri sv. omšiach

zhromaždilo okolo obetného stola na bezmála osem stovák. I preto bol už samotný otvárací ceremoniál – *predstavenie národov* – taký úchvatný, tak trochu pripomínajúci olympijské hry, počas ktorého sme tu videli vlajky 80 krajín.

Tohtoročný 35. ročník sa niesol v duchu hesla „Mária si vybrala lepší podiel“, pripomínajúc nám dôležitosť Máriinho načúvania slovám p. Ježiša pred starostlivosťou jej sestry Marty. Človek sa načúvajúcim srdcom dostal nesmier- nu silu pre dušu nielen v podobe slova v kázňach a svedectvách obrátených ľudí, ale aj v pochopení, čo znamená „odovzdať svoj život Bohu a Ježišovi“. Veľkú nádej a povzbudenie poskytol pohľad na početné rady ľudí čakajúcich na sv. sved. Stovky svedčiek boli umne roztrúsení v prilahlých priestranstvách kostola tak, aby jazyková bariéra napomáhala svedčaniu tajomstvu. Nie nadarmo sa tomuto miestu hovorí „spovedelnica sveta“; tisíce ľudí sem prichádzajú vykonať si tu generálnu sv. sved. a denne tu možno zažiť oslobodenia od zlých duchov. I to vie naplniť úžasom a radosťou, aký mocný a milosrdný je Pán. Jedno je potrebné vždy a všade – byť ochotný odpustiť. Odpustiť i sebe samému a nenechať si naklamať, že to nemá zmysel, že môj život je premárnený a pod. Mnohí sme tak zle vychovaní, že sme ochotní prijať Božie milosrdenstvo len až keď sa polepšíme, len až keď vykonáme nejaké skutky v nádeji, že si milosrdenstvo zaslúžime. Nie, Boh nás miluje bez podmienok a svoje milosrdenstvo a lásku nám dáva ako dar. A chce, aby sme ich – napodobňujúc Jeho – aj my voči sebe navzájom takto prejavovali. To jediné je to, čo môžeme dať my sami, to jediné je „od nás“, všetko ostatné je od Neho. Máme byť svätí, nie dokonalí. Snaha byť dokonalým v sebe skrýva pýchu (!) – koho nevie diabol zastaviť, toho (aj) takto poháňa.

Bdejme. Rozlišujme. Chcime. Ak náhodou

Momentka z populudňajšieho programu vo vonkajšom kostole

zakusujeme nechť, prosíme Otca o chcenie chcieť. Nechajme sa „vykložiť“ zo životného stereotypu nečakaným darom. „*Múdre-mu všetko slúži na dobré*“, povedal sv. Pavol. Pán ku každému prehovára inak, nezavíde si preto dary a milosti, pre každého z nás má niečo jedinečné, lebo my sami sme jedineční. Doprajme jeden druhému, budme úprimní, pravdiví a ĎAKUJME! To sú všetko spôsoby chvály nášho Pána. A uverme, že hoci je všetko riadené našim Otcem, stále nám necháva možnosť slobodnej voľby a trpezlivo čaká na naše slobodné rozhodnutie zvoliť si ten Jeho plán. Lebo len v slobode sa môže zrodit' a existovať

skutočná, pravá láska. Verme, že len napĺňanie Jeho plánu nám prináša spásu, našim blízkym radosť a svetu osoh. Ak teda chceme sláviť nášho Boha, robme len to, čo nám povie a „nepáčajme dobro“, totiž nie každý dobre myslený skutok naozaj prináša dobro. To však vyžaduje denno-denné vyhľadávanie Jeho prítomnosti a sústredené načúvanie Jeho vôle. Len tak nepremárnime svoj život.

Medzugarie... To všetko, čo tam človek zažije, všade, kde sa zastaví – či už pri adorácii, pri spoločnej modlitbe alebo osamote, v ktorúkoľvek dennú/nočnú hodinu, na krížovej ceste

na Križevac, na kopci prvého zjavenia zvanom Podbrdo, pri hrobe p. Slavka alebo kameni, na ktorom zosnul, obutý či naboso – spôsobí hlbokú vnútornú premenu prijímúc seba samého, takže prináša domov evanjelium už nie slovami, ale skutkami – zmenou správania, zmýšľania, (s)pokojným vyžarovaním, čím vyvolá nielen otázniky vo svojom okolí, ale pritiahne sem ďalších pútnikov. Nie je prekvapením, že sa tam každý chce tiež vrátiť. I ja – dúfam, že budem pozvaný aj na budúci rok.

text a foto: Ladislav Rábara

GODZONE TOUR 2024

V piatok, 25. októbra 2024, sa v Bratislave v Incheba Expo Aréne uskutočnilo podujatie s názvom Godzone tour 2024, ktoré organizoval projekt Godzone. Na podujatí vystúpili skupina ESPÉ, ktorá robila sprievodný hudobný program, tiež Katarína Jura a iní. Odohrávalo sa formou krátkych divadelných predstavení, hudobných a tanečných vystúpení, rozprávaním svedectiev rôznych mladých ľudí, ale aj kňaza, chválami. Na záver podujatia vystúpil aj apoštolský nuncius na Slovensku Mons. Nicola Girasoli, ktorý sa všetkým prihovoril a udelil davu požehnanie.

„Godzone bol ďalší zážitok do života. Odohrávalo sa to v Incheba Expo Aréne. Nevýhodou bolo, že tam prišlo veľmi veľa ľudí, ale to sme mohli čakať. Program bol zaujímavý. Spievalo sa a tancovalo na pódiu. Celkovo tam bolo dob-

re, išla som tam aj s kamarátmi, takže bolo ešte lepšie,“ vyjadrila sa naša birmovanka.

Projekt Godzone vznikol približne v roku 2010 a túžbou mladých ľudí, ktorí ho tvoria, je ohlasovať radostné evanjelium Ježiša Krista a evanjelizovať najmä mladých ľudí na Slovensku. Chcú priniesť prebudenie, povzbudenie, zjednotenie, motiváciu a najmä poslanstvo evanjelia moderným, atraktívnym a kreatívnym spôsobom.

Godzone tour sa konalo v štyroch slovenských mestách – v Bratislave, v Banskej Bystrici, v Košiciach a v Žiline a v dvoch českých mestách – v Brne a v Zlíne. Z našej farnosti sa vybrali štyria animátori a štyria birmovanci.

zdroj: <https://godzone.sk/oprojekte/>

Soňa Krajčovičová

DUCHOVNÁ obnova pre birmovancov

Ako posilnenie vo viere pre našich birmovancov sme v rámci prípravy na sviatosť birmovania zorganizovali víkendový pobyt v dňoch 4. - 6. 10. 2024 v pastoračnom centre v Podolí. Celú túto akciu viedli rehoľné sestry, ktoré mali pripravený program duchovnej obnovy na celý víkend. Takmer všetci birmovanci boli prítomní, výnimky tvorili iba birmovanci, ktorí mali vážne dôvody. So sebou si vzali spacáky, osobné veci a chuť bližšie spoznať Pána. Možno to pre nich nebola práve diskoteka či koncert rockovej hviezdy, no Pánova blízkosť je oveľa viac a to sa im aj ponúvalo v aktivitách. Rôzne hry plné smiechu, ale aj pribíjanie klinca na kríž s uvedením si, že každé pribitie znamená môj hriech, isto stálo za spoločne strávený čas. Charakter a hodnoty detí posilnili hry vonku aj tým, že si mali možnosť vyskúšať, ako žijú handicapovaní bez rúk, nôh, nevidiaci, hluchonemí a pod. Myslím, že to deti oslovilo a chytilo snáď aj za srdce, z čoho vyplývala aj ich spätná väzba v rozhovoroch. V sobotu večer deti zažili stretnutie s Pánom priamo v adorácii v kostole. Mohli napísať na papier a povedať P. Ježišovi svoje prosby a ďakovania. Viacerí tak urobili a bolo to krásne. Tieto chvíle boli veľkým prínosom mnohým birmovancom a verím, že niekedy v živote zmenia srdcia i tých, ktorých to teraz neoslovilo. Veď Pán má svoj čas, kedy urobí všetko potrebné za nás, aby zmenil srdcia na lepšie. Nie je to tak?

Adriana Žemlová

Príbeh synovskej lásky

Starký, ktorý mal jediného syna a vzorne sa o neho staral, prikladal drevo do kachlí, ktorými si kúril vo svojom domčeku. Nedopatrením nezatvoril dverka na kachliach dostatočne a horiace drevo vypadlo na dlážku. On si to však nevšimol, a tak sa stalo nešťastie. Starký rýchlo vybehol na dvor z horiaceho domu, ktorý neskôr úplne zhorel. Manželka mu pred rokmi zomrela, a tak sa cítil v tejto situácii veľmi opustený. Našťastie mal syna, ktorý ho k sebe zobral bývať. Bola to však mladá rodinka s dieťaťom, ktoré chodilo do školy. Obaja pracovali, a tak starček býval často sám. Nevesta so synom sa ale o neho poctivo starali, vždy mal navarené a opraté veci. Jedného dňa syn žiadal od otca podpis, že potrebuje niečo vybaviť. Otec sa nepozeral na papiere, pretože dôveroval svojmu synovi. Podpísal a viac sa nepýtal. Postupne však syn s rodinou chodili menej a menej domov a jeho premáhala samota a pocit, že o neho nemajú záujem, že im je na príťaž, a tak zvažoval odchod do domova dôchodcov. Aj povedal synovi, že chce odísť do domova a žiadal ho, aby mu vybavil zariadenie. Otec v domnienke, že to syn zariaďuje, sa ani nepýtal, kde sú s manželkou a dcérou každý deň tak dlho. Až raz prišiel syn, že mu pobalia veci a môžu spolu odísť. Starčekovi vyhrkli slzy, no vzal tašku a nasadol do auta. Ale zrazu videl, že sú na osamotej ceste bez domov. Čím ďalej však išli, tým viac sa mu zda-

lo, že tieto miesta sú mu povedomé. Hovoril si, asi moja predstavivosť, spomienky. Potom auto zaparkovalo. Syn otvoril dvere a pomohol otcovi vystúpiť. Starček dúfal, že uvidí domov dôchodcov. Avšak uvidel niečo, čo nikdy nečakal. Nemohol tomu uveriť, lebo pred ním stál jeho spálený dom kompletne prerobený. „Drahý otec, dúfam, že sa vám to páči. Urobili sme všetko, čo sme mohli a čo najrýchlejšie,“ povedal syn s úsmevom. Otec stál ohromený v nemom úžase. Syn dodal: „Škoda, že je stále čo robiť, ale už máte všetko, čo potrebujete. Kuchyňu, kúpeľňu, veľkú spálňu, klimatizáciu a kúrenie. Jediné, čo musíte urobiť vy, je starať sa o svoju záhradu, ktorú máte tak rád. A mám pre vás ešte niečo. Jeden s hasičov našiel tento album.“ Starček ho otvoril a videl fotografie z mladosti so svojou manželkou. Rozplakal sa ako dieťa, nemohol tomu uveriť. Uvedomil si, že len čo dom vyhorel, syn s pomocou nevesty a susedov sa rozhodli prestavať celý dom. Kvôli tomu pýtal podpis otca, aby postavil novostavbu. Z tohto dôvodu syn s nevestou netrúfili so starčekom veľa času, pretože stavali svoj-pomocne, aby ušetrili peniaze. A syn dodal: „Otec, nechceli sme vám o tom hovoriť, lebo sme vám chceli urobiť prekvapenie.“ Starček plakal od radosti a dojatia, že ho syn tak miluje. Je vidieť, že nepochybne dobre vychoval svojho syna. Syna, ktorý i keď nebol jeho pokrvne príbuzným, no bol mu drahý srdcom. Rešpekt a láska, ktorú k sebe mali, bude vždy na nezaplatenie.

Adriana Žemlová

Kniha proroka Joela

Biblické okienko

Kniha proroka Joela sa uvádza ako druhý spis medzi dvanástimi, tzv. menšími prorokmi. Spis je viac apokalyptický ako prorocký.

O osobe Joela vieme málo. Meno proroka Joela sa inde v Starom zákone nespomína. Z jeho proroctva vidno, že veľmi dobre poznal a vysoko si cenil chrámový kult. Joel je jeden zo šiestich spisov malých prorokov. Čas Joelovho účinkovania možno dedukovať iba z náznakového opisu udalostí. Zdá sa, že Joelovo proroctvo má viacero styčných bodov s poexilovými prorockými spismi. V knihe niet ani zmienky o Júdskom kráľovstve alebo o Novobabylonskej ríši, ktoré pravdepodobne už neexistovali. Nakoľko má v Joelovom proroctve dôležitú rolu chrám, ktorý bol znovu postavený v r. 515 pred Kr., ale mestá Týrus a Sidon (zničené r. 332 a 343 pred Kr.) ešte existujú a hrozí im Boží trest, možno prorokovu činnosť a jeho spis s určitou pravdepodobnosťou zaradiť do 5./4. stor. pred Kr.

Hlavnou témou spisu je blízky deň Jahveho. Budú ho predchádzať prírodné pohromy, no po ňom budú nepriatelia zničení a príde spása Izraela. Joelov spis má dve časti. V prvej časti sa opisuje pohroma kobyliek, spojená s veľkou suchotou, takže krajina vyzerá ako po obrov-

skom požari. Prorok vyzýva všetkých na pokánie a na modlitbu za odvrátenie pohromy, ktorú opisuje na spôsob apokalyptických hrôz. Jasne to vidno aj v opise dňa Jahveho, kde kobylky predstavujú eschatologickú nepriateľskú moc, pred ktorou sa možno zachrániť iba pokáním a modlitbou, ako to sľubuje sám Pán. V druhej časti knihy sa opisujú posledné dni, v ktorých Pán zošle svojho ducha, potresce svojich nepriateľov a prinesie trvalý pokoj a spásu Júdovi a Jeruzalemu. Tak všetci spoznajú, že Jahve je Boh Izraela, jediný mocný Boh a záruka pozemského požehnanja a spásy.

Charakteristické témy tohto krátkého prorockého spisu, ktoré však majú veľký význam pre Starý i Nový zákon, sú tri: **deň Jahveho**, zoslanie jeho ducha a »Jóšafatské [Jozafatské] údolie«. Výrazom deň Jahveho sa v Biblii všeobecne označuje deň, ktorý v budúcnosti zjaví Božiu slávu a moc. U prorokov sa postupne stal technickým termínom dňa Božieho súdu a eschatologického zvratu dejín sveta. Joel svedčí o poslednej fáze vývinu tohto teologického pojmu. V deň Jahveho, ktorý Joel opisuje na spôsob apokalyptických hrôz, sprevádzaný podivnými kozmickými úkazmi, budú súdení nepriatelia Božieho ľudu. Po vykonaní súdu bude deň Jahveho pre pokorný a kajúci ľud dňom vyslobodenia a spásy. Takto sa deň Jahveho stáva znamením posledného spasiteľného činu Jahveho, ktorý sa uskutoční „v posledných dňoch“ na konci tohto veku. Joel je prorokom pokánia a jeho výzvy na pôst a na modlitbu podľa vzoru kajúcnych obradov jeruzalemského chrámu neskôr celkom prirodzene prešli do kresťanskej liturgie veľkopôstneho obdobia.

Joel v kontexte proroctva o dni Jahveho ohlasuje nové časy, v ktorých Pán **zošle** na Boží

ľud **svojho ducha**. Duch Jahveho je Božia sila, ktorá úplne pretvára tých, čo ju dostanú. Keďže pochádza od Boha a smeruje ľuď k Bohu, často sa nazýva »svätý« duch. V predexilových časoch sa veľa ráz hovorí o vplyve tohto ducha na jednotlivé osoby, v poexilovom období je reč aj o jeho pôsobení na všetok ľud, ktorý sa jeho činnosťou pretvára a obnovuje. V kontexte eschatologickej obnovy, ktorú Joel predpovedá, má zoslanie ducha mimoriadne dôležitú funkciu. Svedčí o tom apoštol Peter vo svojej reči zástupom, keď cituje Joelovo proroctvo (3,1-5) ako dôkaz o jeho splnení v prvokresťanskom spoločenstve na prvé Turíce, ktoré znamenajú začiatok nových časov, ktoré sú práve časom Ducha Svätého.

Joel je aj prorokom, ktorý hovoril o súde v **Jóšafatskom údolí**. Jóšafat (hebr. Jehóšafát = »Jahve bude súdiť«) je symbolické meno, ktoré prorok vytvoril na označenie ideálneho miesta, kde Jahve zhromaždí na súd všetky národy a kde pre Izrael slávnostne založí čas a kráľovstvo pokoja. Vskutku Joel vo svojom proroctve nenarážal na nijaké údolie, a tým menej chcel dať nejakému údoliu meno Jóšafat: v 4,14 hovorí o Údolí rozsudku alebo súdu. Na stotožňovanie »Jóšafatského údolia« s nejakým údolím v okolí Jeruzalema dali asi podnet výrazy »Sion« a »Jeruzalem«, ktoré sa spomínajú v 4,16. Okolo 4. stor. po Kr. pomenovali týmto menom časť údolia Kidrónu [Cedronu] na juhovýchod od chrámu. Na tomto mieste boli už v časoch Ježiša Krista hrobky, známe ešte aj dnes pod menami slávnych mužov, ako napr. Absalónova, Zachariášova hrobka, hrobka sv. Jakuba atď.

Marián Vivodík

Zrnká z Knihy proroka Joela

• *Roztrhnite si srdcia, a nie rúcho, obráťte sa k Pánovi, svojmu Bohu, veď je dobrotivý a milosrdný, trpezlivý a veľmi ľútostivý a môže odvrátiť nešťastie. 2,13*

• *Potom vylejem svojho ducha na každé telo a budú prorokovať vaši synovia i vaše dcéry; vaši starci budú mávať sny a vaši mláďenci budú mať videnia. 3,1*

ČERVENÁ STREDA

Každoročne sa slávi nielen na Slovensku tzv. červená streda. Tento rok padla na 27. novembra, kedy sme mohli pozorovať osvetlené stavby na červeno. Vtedy sa celý svet spojil v modlitbe. Červená farba ako symbol mučeníctva upozorňovala na prenasledovanie a diskrimináciu kresťanov vo svete. Podľa štatistiky položí svoj život za vieru až 13 ľudí denne.

Viac na www.cervenastreda.sk

TÝŽDEŇ CIRKVI PRE MLÁDEŽ

V dňoch 18. – 24. novembra 2024 sa v rámci Slovenska konal Týždeň Cirkvi pre mládež, ktorý každoročne zastrešuje Rada pre mládež a univerzity KBS. Keďže v tomto týždni sa konala práve Trnavská novéna, tak sme aktivity presunuli na neskôr od nedele. Program začínal v nedeľu 24. novembra kedy mali mladí mož-

nosť rozhovoru, v stredu pokračoval krížovou cestou, vo štvrtok svätou omšou a adoráciou pre mladých, v piatok svätou omšou za uzdravenie a v sobotu bol ukončený premietaním filmu o svätej omši.

Marián Vivodík

OZNAMY

- Sviatosť birmovania je naplánovaná v našej farnosti na začiatok mája 2025. Definitívne bude potvrdená až po novom roku, keďže dovtedy možno predkladať žiadosti na biskupský úrad.
- Deti v našej farnosti pristúpia k 1. svätému prijímaniu 24. 5. 2025. Prosíme o modlitbovú podporu, aby sa dobre pripravili ku sviatostiam.

Vďaka.

Marián Vivodík